

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó

Az igazságügyi orvostan története (Sótónyi Péter)	1
Jogi ismeretek (Dósa Ágnes - Szuchovszky Gyula)	7
A jog, a jogszabály, a jogrendszer	7
Büntetőjog	8
Az anyagi büntetőjog általános része	8
Az anyagi büntetőjog különös része	13
Az élet, testi épség és az egészség elleni bűncselekmények	13
Az egészségügyi beavatkozás, az orvostudományi kutatás rendje és az egészségügyi önrendelkezés elleni bűncselekmények	16
Közlekedési bűncselekmények	20
Nemi erkölcs elleni bűncselekmények	22

Alaki büntetőjog (büntető eljárási jog)	23
Polgári jog	28
Családjog	29
Polgári eljárási jog	29
Az orvosi működés szabályozása (Dósa Ágnes - Szuchovszky Gyula)	31
Az orvosi jogosultság	31
A betegek jogai és kötelezettségei	32
Az orvosok jogai és kötelezettségei	42
Egyes, speciális orvosi beavatkozásokra vonatkozó szabályok	44
Az orvos felelőssége	50
Az orvosi felelősség általános szabályai	50
Az orvosszakértő (Dósa Ágnes - Szuchovszky Gyula)	55
Az igazságügyi szakértői szervezet	56

Az igazságügyi orvosszakértői intézmények	57
Az orvosszakértői tevékenység	58
Orvosi látlelet és orvosi bizonyítvány	60
Az orvosszakértői vélemény	61
Az orvosszakértői vélemény felülvizsgálata	63
Az orvosszakértő kötelességei és jogai	63
Egészségkárosodás és halál az orvosi tevékenységgel kapcsolatban (Szuchovszky Gyula - Dósa Ágnes)	65
Az orvosi tevékenység kockázata	67
Orvosi tévedések és hibák	70
Az orvos bűnössége (vétkessége)	70
Az orvosi felelősség orvosszakértői véleményezése	72
Az orvosi felelősség megítélésével kapcsolatos bírói gyakorlat	72
A halottakkal kapcsolatos eljárás (Varga Tibor)	

	75
A halál fogalma	
	75
A halál gyanújelei	
	77
A halál biztos jelei	
	78
Korai hullajelenség	
	78
Késői hullajelenség	
	81
A halál idejének véleményezése	
	84
A halottvizsgálat szabályai	
	86
A halottvizsgálati bizonyítvány	
	88
A temetkezés és a hamvasztás szabályai	
	89
Rendkívüli halál	
	89
A rendkívüli halál fajtái	
	90
A rendkívüli halál esetei	
	90
Eljárás rendkívüli halál esetén	
	91

Boncolás	92
A boncolásra vonatkozó jogszabályok	92
A boncolás helyettesítését célzó eljárások	96
Kihantolás	97
Balzsamozás, holttestkonzárválás	97
A testi sérülések vizsgálata és véleményezése (Sótonyi Péter)	99
A sérülésekről általában	99
Sebgyógyulás	101
A sebgyógyulást befolyásoló tényezők	102
A sérülés vizsgálatának sorrendje a testi sértések orvosszakértői megítéléséhez	103
A gyógytartamot befolyásoló tényezők	106
A sérülésekkel összefüggő egyéb kérdések	107
Vitális jelenség (Sótonyi Péter)	109

A keringés vitális jelenségei	110
A légzés vitális jelenségei	112
Az emésztőrendszer vitális jelenségei	113
A kiválasztás vitális jelenségei	113
Emboliák mint vitális jelenségek	113
Mechanikai hatásra keletkező sérülések (Sótonyi Péter)	119
Metszett sérülés	119
A metszett seb általános jellemzői	119
Önkezű és idegenkezű metszett sérülés jellemzői	120
Szúrt sérülések	122
A szúrt seb általános jellemzői	123
Vágott sérülések	127
A vágott seb általános jellemzői	128

Kombinált sérülések	130
Hulladarabolás és hullacsonkolás	130
Tompaerő-behatás által okozott sérülések	132
A kültakaró tompa sérülései	132
Csonttörések	137
A koponya- és agysérülések	138
A gerinc és a gerincvelő sérülései	150
A mellkas tompa sérülései	152
A has és a kismedence tompa sérülései	154
Lezuhanás magasból	156
Zsírembólia	158
A megvert gyermek-szindróma (battered child syndrome, child abuse) (Keller Éva)	160
Az újraélesztés szövődményei	162
Közlekedési balesetek	

	163
A közlekedési baleseteket előidéző külső tényezők	
	164
A közlekedési balesetet előidéző belső tényezők	
	164
A gépjárművezetést befolyásoló gyógyszerek	
	166
A közlekedési balesetek során keletkező jellegzetes sérülések	
	167
Sérülések sínpályához kötött járművek gázolása esetén	
	172
Kerékpáros sérülései	
	173
Motorkerékpáros sérülései	
	174
Az orvosszakértő feladatai a közlekedési balesetek elemzésében	
	175
Tömegszerencsétlenség	
	179
Lövési sérülések	
	179
Lőfegyverek, lövedékek felépítése	
	181
A lövési sérülések jellegzetességei	
	187
Robbanásos sérülések	
	190

Fulladásos halál (Sótonyi Péter)	191
A fulladásos halál boncolási lelete	192
Fulladásos halálnemek	193
A légzőnyílások befedése, elzárása	193
A légutak idegentest okozta elzáródása	194
Fulladásos gégevizenyő	197
A nyak összenyomatása által okozott fulladás	198
Akasztás	198
Zsinegelés	203
Megfojtás kézzel	204
Vízbe fulladás	206
Fulladásos halál a mellkas légzőmozgásainak gátlása miatt	212
Oxigénhiány okozta fulladás	212
A hirtelen légköri nyomásváltozás okozta károsodás	

	214
Hőártalmak és hidegártalmak (Sótonyi Péter)	
	215
Magas hőmérséklet okozta károsodások	
	215
Égési sérülések	
	215
Az égés vitális jelenségei	
	219
Melegártalmak	
	221
Alacsony hőhatás okozta ártalmak	
	222
Kihűlés, fagyás	
	222
Fizikai ártalmak (Sótonyi Péter - Keller Éva)	
	227
Ionizáló sugárzás	
	227
Elektromágneses mezők hatása a szervezetre	
	231
Az elektromosság okozta károsodások (Somogyi Endre - Keller Éva)	
	233
Halálos végű elektrotrauma	
	234
Elektromos áram okozta szervi elváltozások	

	235
Elektromos árammal elkövetett öngyilkosság és emberölés	
	239
Elektromos baleset vizsgálata	
	239
Villámcsapás	
	239
Villámcsapás okozta halál	
	241
Az elektrotrauma ritka formái	
	242
Természetes halálokok (Sótonyi Péér)	
	243
Hirtelen halál	
	243
Hirtelen halál bonclet alapján történő osztályozása	
	243
Hirtelen halálra hajlamosító tényezők	
	244
Hirtelen halált kiváltó tényezők	
	244
A szív és érrendszer hirtelen halált okozó megbetegedései	
	246
Hirtelen halál sporttevékenység során	
	254
A légzőszervek hirtelen halált okozó megbetegedései	
	255

A központi idegrendszer hirtelen halált okozó megbetegedései	258
Az érrendszer hirtelen halált okozó megbetegedései	262
A hasüreg-kismedencei szervek hirtelen halált okozó betegségei	263
Csecsemőkori hirtelen halál szindróma (bölcsőhalál, sudden infant death syndrome: SIDS)	265
Társadalombiztosítás (Társadalombiztosítási egészségbiztosítás, nyugdíjbiztosítás) (Horváth Imre)	267
Egészségügyi szolgáltatás	270
Táppénz	271
Keresőképtelenség	271
Terhességi-gyermekágyi segély	272
Gyermekgondozási díj	272
Nyugellátás	272
Munkaképesség, munkaképesség-csökkenés, rokkantság, baleseti ellátás	273
Baleseti ellátás	274

Sajátjogú baleseti nyugellátások	274
A munkaképesség igazságügyi orvosszakértői vizsgálata	281
Biztosítás - biztosításorvostan (Horváth Imre)	282
A magán- (üzleti) biztosítás	283
A biztosítás fogalma és fajtái	283
A biztosítás jogi szabályozásának kérdései	283
Vagyonbiztosítás	284
Felelősségbiztosítás	284
Életbiztosítás	286
Balesetbiztosítás	287
Betegségbiztosítás	288
Vizsgálatok a származás megállapítására (Varga Tibor)	291
Szülészeti lelet alapján adott szakvélemény	292

Nemzőképességi vizsgálat	292
Vércsoport-szerológiai vizsgálatok	293
Elméleti alapok	293
Vörösvérttest-csoporttulajdonságok	295
Fehérvérsejt-antigének	298
Szérumcsoport-Rendszerek	299
Vörösvérttest-enzimrendszerek	300
DNS-vizsgálat	301
Vizsgálható DNS-markerek	303
Bizonyítás szerológiai vizsgálatokkal	304
Az apaság kizárása	304
Az apaság pozitív bizonyítása	305
Az antropológiai öröklésbiológiai vizsgálat	306
A kromoszóma vizsgálat	

	308
A nemi élettel kapcsolatos orvosszakértői kérdések (Buris László)	
	311
A nemi ösztön rendellenes megnyilvánulásai	
	311
Nemi bűncselekmények orvosszakértői vizsgálata	
	315
Erőszakos közösülés	
	315
A terhesség és szülés igazságügyi orvostani vonatkozásai (Buris László)	
	321
Magzatelhajtás	
	324
Vetélés gyógyszerekkel	
	325
Vetélés kémiai anyagokkal	
	325
Vetélés mechanikus úton	
	326
Az újszülött megölése	
	328
Kriminalisztikai vizsgálatok (Buris László - Keller Éva)	
	337
Helyszíni szemle	
	337
Tárgyi bizonyítékok orvosszakértői vizsgálata	

	338
Biológiai nyomok vizsgálata	
	339
Vérfoltkimutatási eljárások	
	339
Haj- és szőrszálak vizsgálata	
	343
Ondófeltok vizsgálata	
	346
Testvázadékok vizsgálata	
	349
Harapási nyomok vizsgálata	
	350
Növényi nyomok vizsgálata	
	352
Nem biológiai nyomok vizsgálata	
	352
Személyazonosítás (Varga Tibor)	
	353
Élő személy azonosítása	
	353
A személyazonosság megállapításának lehetőségei	
	353
Ismeretlen holttest (holttestrészek) azonosítása	
	354
A vizsgált maradvány emberi eredetének bizonyítása	
	355

A halál bekövetkeztétől eltelt idő véleményezése	356
A nem meghatározása	357
Csontelváltozások - betegségek	361
A testmagasság és a testtömeg meghatározása	361
Az életkor-meghatározás csontok és fogazat alapján	362
Egyedi személyazonosítás	365
Szuperimpozíciós személyazonosítás	365
Szakértői eljárás tömegkatasztrófák áldozatainak azonosításánál	368
A halál okának megállapítása	368
Tömegsírok feltárásának orvosszakértői feladatai	369
Igazságügyi pszichiátria (Kuncz Elemér)	371
A pszichés állapot vizsgálata büntetőügyekben	372
Kényszergyógykezelés	376
Kényszergyógyítás	

	377
Szenvedélybetegség	
	377
Az akaratnyilvánítási képesség	
	379
A pszichés állapot vizsgálata polgári peres ügyekben	
	379
Cselekvőképesség	
	379
Szerződéskötés, végrendelkezés	
	381
Kártérítési perek problémái	
	382
A munkaképesség vizsgálata, értékelése és véleményezése pszichiátriai betegeken	
	382
Az egészségügyi törvénynek a pszichiátriai tevékenységre vonatkozó előírásai	
	384
Toxikológia (Buris László)	
	387
Fémmérgezések	
	389
Arzénmérgezés	
	389
Réz és vegyületei okozta mérgezés	
	390
Ólommérgezés	
	391

Higany és vegyületei okozta mérgezés	392
Kémiai hatású fojtógázok okozta mérgezések	393
Szén-monoxid-mérgezés	393
Ciánmérgezés	395
Marószerekkel történő mérgezések	397
Savmérgezés	398
Lúgmérgezés	398
Maró fém sók okozta mérgezés	399
A kémiai növényvédelemben használatos peszticidek okozta mérgezések	400
Inszekticidek (rovarirtók) okozta mérgezés	401
Klórozott szénhidrogének okozta mérgezés	402
Növényi inszekticidek (növényi rovarirtók) okozta mérgezések	403
Herbicidek (gyomirtók) okozta mérgezések	404
Kábítószer-mérgezések	

	405
Amfetaminszármazékok	
	407
Kokain	
	408
LSD	
	408
Psilocin és psilocybin	
	409
Phencyclidin	
	409
Cannabis és származékaik (marihuana, hasis)	
	409
Morfin és származékai	
	411
Heroin	
	412
Methadon	
	413
Altatószer-mérgeзések	
	414
Barbitursav-származékok	
	414
Benzodiazepinszármazékok	
	416
Meprobamat	
	416
Fenotiazinszármazékok	

	416
Szénhidrogénekkal Történő Mérgezések	
	417
Halogénezett szénhidrogénekkel (szerves oldószerekkel) történő mérgezések	
	417
Nem halogénezett szénhidrogénekkel történő mérgezés	
	418
Aromás szénhidrogének	
	424
Gombamérgezés	
	425
Amanita falloides (gyilkos galóca)	
	426
Amanita muscaria (légyölőgalóca)	
	427
Gyromitra esculenta (papsapkagomba)	
	427
Ételmérgezés	
	428
Állati mérgek	
	428
Dopping	
	429
Mikrobiológiai hadviselés, bioterrorizmus	
	430
Eljárás mérgezésre gyanús eseteknél	
	431

Nemkonvencionális gyógyító eljárások (Keller Éva - Sótonyi Péter)	435
A gyógyszerek interakciója gyógynövénytartalmú készítményekkel	437
Molekuláris genetika jogi és etikai kérdései (Keller Éva - Sótonyi Péter)	439
Igazságügyi fogorvostan (Felszeghy Endre - Patonay Lajos)	443
A fogorvos tudomány helye és szerepe az igazságügyi orvostanban	443
Fogászati személyazonosítás	444
Életkor-meghatározási lehetőségek az élet különböző korszakaiban	445
Egyedi sajátosságok alapján történő személyazonosítás	446
Sérülések	452
A fogak sérülései	452
Lágyrész-sérülések	453
Csontsérülések	453
Harapási nyomok	454

Munka- és keresőképzelenség fogorvosi vonatkozásai	455
Az igazságügyi fogorvostan szakértői kérdései	456
Összefoglaló táblázatok, diagramok	463
Fogalomtár (Sótonyi Gergely)	485
Tárgymutató	495